P. A. Säve har i sin reseberättelse 1864 (ATA), s. 207 antecknat: »Runsten (å kyrkogården, framför stor-dörren), 3:6 lång och 1:21 o. 1:16½ bred (n.ö^{a} hörnet afslaget), af enkrinitkalksten, prydd med ett blomsterkors, men skriften så utsliten att det hela är oläsligt. Kanske är den N° 135 i Gutn. Urk. af C. Säve(?).» Mot identiteten talar, att den av Säve iakttagna stenen var »prydd med ett blomster-kors», vilket säkerligen icke var fallet med den sten, som Wallman har avbildat.

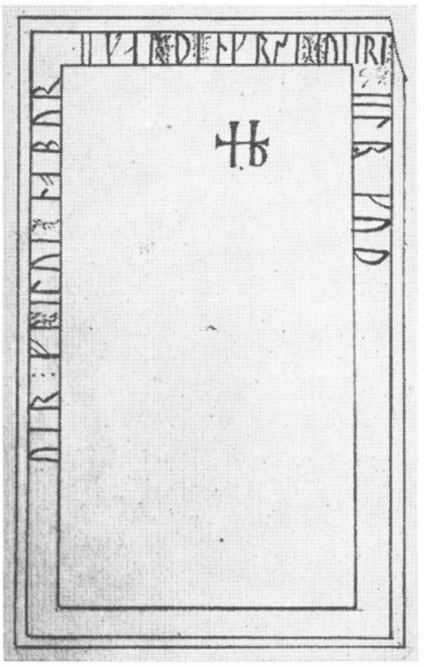

Fig. 68. G 76. Levide kyrka. Efter teckning av J. H. Wallman.

77. Levide kyrka. Nu i Gotlands Fornsal.

Pl. 35.

Litteratur: S 136. P. A. Säve, Reseberättelse 1863 (ATA), s. 211, Gotländska samlingar (hs R 623 i UUB) 3, s. 419, 5, s. 627, 653; C. Säve, Brev till P. A. Säve den 21/3 1858 och den 28/4 1858 (hs R 623: 5 i UUB, s. 571 f.), Alskogsstenarne på Gotland (i: Annaler for Nordisk Oldkyndighed og Historie 1852), s. 203; G. Stephens, Old Northern Runic Monuments 2 (1867–68), s. 743; O. Montelius, Förteckning öfver Wisby Högre Elementar Läroverks samlingar af fornsaker och mynt, 1868 f. (ATA), sista sidan, Sveriges historia 1 Forntiden (1875), s. 313; H. Pipping, Guta lag (1905–07), s. lxiv not 1, Runinskrifter undersökta år 1902 (ATA); S. Lindqvist, Bildstenarna i fornsalen (i: Gotländskt arkiv 14, 1942), s. 23, 24, Gotlands Bildsteine 1 (1941), s. 58, 81, 83, 88, 89, 98, 137, 2 (1942), s. 96; O. v. Friesen, Anteckningar 1922 (UUB).

Äldre avbildningar: P. A. Säve, teckning (i Reseberättelse 1863; återgiven av G. Stephens a. a.; två teckningar i samlingen S 170 II, UUB); F. Nordin, blyertsteckning 1870 (ATA); Sveriges historia 1 (1875), s. 313; H. Pipping foto 1902 (ATA); foto i A. Enqvist, De förhistoriska samlingarna i Gotlands fornsal (1930), pl. 25; H. Faith-Ell foto (i: Gotländskt arkiv 14, s. 24, Gotlands Bildsteine 1, fig. 176, 178).

Fragment av en bildsten, funnet år 1857 på Levide kyrkogård (P. A. Säve), »i Levide kyrkogårdsmur» enligt en anteckning i Gotlands Fornsals inventarium. Det förvarades sedan juli 1866 hos P. A. Säve och överlämnades av honom år 1867 till Visby läroverk; därifrån har det år 1913 deponerats i Gotlands Fornsal (Dep. C 398).

Fragmentet utgör övre delen (»huvudet») av en bildsten av rätt vanlig typ. Grovkornig, grå kalksten. Höjd 0,33 m, bredd nedtill 0,46 m, tjocklek 8–10 cm. Stenplattan är släthuggen på båda sidor, men endast den ena sidan är försedd med bilder och inskrift. Nedre v. hörnet är avslaget, och upptill är stenen svårt skadad, varigenom även en del av inskriften har gått förlorad.

Bildframställningen har åstadkommits genom att ytan mellan och bakom figurerna har huggits ned omkring 2 mm. Figurerna ha därigenom kommit att stå upphöjda. Bildfältet upptages till större delen av en häst som drager en vagn; i vagnen sitter en man med benen framsträckta, i handen håller han hästens tyglar

Fig. 69. G 77. Levide kyrka. Efter teckning av P. A. Säve i Reseberättelse 1863.

och ett dryckeshorn; framför hästen löper en hund; ovanför hästens manke en annan människofigur, som också sitter med benen framsträckta och i handen håller en skiva. Sune Lindqvist har starkt framhållit framställningens naiva karaktär. Den återger ett gammalt motiv, och ristaren har »på ett naivt sätt velat återuppliva gammal god bildstenstradition: den döde rider visserligen ej, han åker, men han hälsas som tillförene av kvinnan med mjödhornet (och brödkakan)».

Runt kanten och tvärs över bildstenens hals står den nu endast fragmentariskt bevarade runinskriften. Den är djupt huggen, med i förhållande till runornas storlek breda och djupa linjer.

Inskrift:

... o̩t̩a : sun : sum : sins faþu- ... - - n : a : ain : þet : uas : er - - ak
5 10 15 20 25 30 35

... kuþ selu þaiʀa hiauna
40 45 50 55

»... son, som sin fader ... på den ena. Det var ... Gud (hjälpe) dessa makars själar.»

Till läsningen: I 1 **o** är nedre delen av huvudstaven och h. delen av nedre bistaven bevarade, jämte en spets av övre bistaven; **o** är därför säkert. Endast svaga spår av v. bistaven i 2 **t** äro bevarade; ovisst är, om runan har varit **t** eller **l**. Övre delen av 7–8 **su** är avslagen. 10–13 **sins** är tydligt; därefter intet skiljetecken. Intet spår av bistav i r. 18. R. 19–20 utgöres av nedre delen av två raka stavar. Mellan 17 **u** och 21 **n** äro omkring 18 runor förstörda. Det följande 21–25 **n : a : ain** är säkert. R. 23 har knappast varit **h**. 27 **e** är tydligt stunget med djup, rund prick. Mitt på huvudstaven i 28 **t** är en rund, tämligen stor fördjupning; om den är huggen eller naturlig kan ej avgöras. Läsningen 30–31 **as** är säker, men runorna äro skadade. R. 32 är sannolikt **e**, icke **n**. 33 **r** är tydligt; därefter två huvudstavar, utan spår av bistav. 37 **k** (icke **f**). 38 **k** är icke stunget. Intet skiljetecken efter 40 **þ**, 44 **u**, 49 **a**, 55 **a**. 42 **e** är tydligt stunget. 48 **ʀ** är säkert. Alla runorna i sista ordet 50–55 **hiauna** äro säkra.

C. Säve: **... o̩t̩a : sun : sum : sins faþu ... n : o̩ : m̩in : þe ... i̩ak ... uþis luþa s̩ana hia ...** — H. Pipping: 32–37 **a̩ruak**, 38–40 [**biþin f**]**ur**, 41–55 **selu þaiʀa hiauna.**

Inskriften har den gamla, »svensk-norska» runradens **s**-runa ᛚ. Den använder **ʀ**-runan för palatalt *ʀ*-ljud i gen. *þaiʀa* deras. Runologiskt och språkligt hör inskriften klart hemma i vikingatiden.

Stenen är rest av en man till minne av hans båda föräldrar.

45–55 **þaiʀa hiauna**, gen. pl. Ordet 'hjon' är belagt endast på detta ställe, icke i någon annan inskrift, icke heller i Gutalagen. Vi kunna därför icke med säkerhet veta, vilken form det har haft i nom. sg. och pl.; det kan motsvara såväl isl. *hión*, *hiún*, fsv. *hion* som isl. *hiú* n.